

montessoribarnehagen solsikken
montesol.no

ÅRSPLAN
progresjonsplan

2017

*“Education is a natural
process carried out by the
child and is not acquired by
listening to words
but by experiences
in the environment.”*

Maria Montessori

Montessoribarnehagen Solsikken

Lilleputt og Lyse

Styrer.lilleputt.lyse@mb-s.no
46409380

**OSLO-
BARNEHAGEN**

Innhold

<u>Innledning</u>	3
<u>Om barnehagen</u>	3
<u>Kommunens mål og satsinger for Oslobarnehagene</u>	4
<u>Barnehagens mål og satsinger</u>	4
<u>Danning gjennom omsorg, lek og læring</u>	5
<u>Barns medvirkning</u>	5
<u>Samarbeid med barnas hjem</u>	6
<u>Fysisk miljø som fremmer alle barns utvikling</u>	6
<u>Inkluderende fellesskap med plass til det enkelte barn</u>	7
<u>Sosial kompetanse</u>	7
<u>Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole</u>	8
<u>Planlegging, dokumentasjon og vurdering</u>	8
<u>Progresjonsplan for de syv fagområdene</u>	9
<u>Om årsplanmalen</u>	14

INNLEDNING

Barnehagen drives etter lov om barnehager med forskrifter. Årsplanen med progresjonsplan gir informasjon om de overordnede målene i barnehageloven og barnehagens tiltak for å nå disse.

Ansatte i barnehagen skal benytte årsplanen med progresjonsplanen som et arbeidsdokument. Barnehagen utarbeider detaljerte planer som beskriver hvordan barnehagen konkret arbeider med tiltakene som er fastsatt i årsplanen.

Foreldre skal gjennom planene få et godt innblikk i barnehagens arbeid, og se en klar sammenheng mellom de konkrete aktivitetene i barnehagen og de overordnede målene.

Barnehagens styrer har det faglige ansvaret for utarbeidelse av årsplan med progresjonsplan i samarbeid med ansatte og foreldre.

Barnehagens årsplan med progresjonsplan, fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

OM BARNEHAGEN

Montessoribarnehagen Solsikken i Oslo omfatter åtte barnehager fordelt på tre bydeler:

- I Ullern bydel er det to barnehager med plass til i alt 75 barn,
- i Vestre Aker bydel fire barnehager med plass til i alt 130 barn
- i Nordre Aker bydel to barnehager med plass til i alt 40 barn.

Som montessoribarnehage er vår pedagogiske plattform montessoripedagogikken som bygger på Maria Montessoris egne iakttagelser og den forskning som hun drev med hele sitt liv.

I sine observasjoner la hun merke til hva barna var interessert i, hva de likte å gjøre og hvordan de løste de ulike problemstillingene som dukket opp.

Hun så at barn har en indre drivkraft mot og utforske og lære – og at alle barn søker mot å bli selvstendige. Hun så at barn har en fantastisk evne til å konsentrere seg når forholdene er lagt til rette og de får holde på med noe som interesserer dem.

Grunnprinsippene i montessoripedagogikken er:

- trygghet, delaktighet og oppmuntring til selvstendighet
- et nøye forberedt miljø på avdelingen og ute
- voksen som er rollemodell, veileder og inspirerer
- individualisering, frihet under ansvar og uforstyrrede arbeidssykluser
- et vakkert og tiltrekkende materiell som stimulerer sansene og inviterer til utforskning
  - en grunnleggende holdning om at alt vi gjør, på en eller annen måte, påvirker resten av verden. Verden er en enhet og alt har sin mening. Vi forsøker med forskjellige aktiviteter å gi barna denne forståelsen av hvordan alt henger sammen. Med denne grunnleggende respekt for alt rundt oss, er montessoripedagogikk sett som en hjelp til livet og til fred på jord.

KOMMUNENS MÅL OG SATSINGER FOR OSLOBARNEHAGENE

- Alle barn skal kunne norsk før skolestart.
- Det skal være høy kvalitet og likeverdig tilbud i Oslos barnehager
- Alle ansatte i barnehagene skal ha gode norskerferdigheter og kunnskaper om barns språkutvikling.

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- Vi bruker montessoriprinsippene som en felles pedagogisk plattform i barnehagene våre
- Vi gjennomfører brukerundersøkelse hvert år
- Vi har et høyt kvalifisert personal. Vi tilbyr intern opplæring og videreutdanning.
- Vi jobber systematisk med det psykososiale arbeidsmiljøet for å oppnå stabilitet blant medarbeidere.
- Vi jobber systematisk med språk utvikling. Alt vi gjør er gjennomtenkt for å utvikle barnas språkkompetanse. Alle voksne er bevisst på at de er språklige forbilder. Enhver anledning til samtaler, begrepslæring, lek med språk, og utforskning av muntlig og skriftlig språk benyttes.
- Alle medarbeidere får spesifikk opplæring om språkutvikling hos barn.
- Montessorimateriell for språk brukes aktivt.
- Vi har et samarbeid med bydelens fagsenter for å sikre at barn med språkvansker får den hjelpen de trenger.
- Vi har et mål om at alle våre medarbeidere har nivå B2 for å jobbe i barnehagen. Pedagogiske ledere og styreere bør ha bestått bergentest.

BARNEHAGENS MÅL OG SATSINGER

- Å fremme respekt og toleranse for seg selv, hverandre og livet generelt.
- Sosial kompetanse og fredsutdanning

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- Vi jobber med de fire ulike bevissthetssoner ved å bruke harmoni og høflighet øvelser:
  - Selvbevissthet og utvikling (hvem er jeg? hva er viktig for meg, og hvorfor? Hva er mine sterke og svake sider og hva setter jeg pris på i livet.
  - Bevissthet om felleskapet og utvikling (Forståelse av andre innenfor vårt felleskap, gjennom empati og sympati og respekt for andres ulikheter)
  - Kulturell bevissthet og utvikling (Kjennskap til mennesker i andre kulturer og en grunnleggende respekt for at ulike kulturers tradisjoner er betydningsfulle for den som tilhører denne kulturen)
  - Bevissthet for miljø og utvikling (kjennskap, forståelse og respekt for at alt levende og ikke-levende elementer på jordkloden er forbundet med hverandre.)

MÅL FRA LOV OM BARNEHAGER OG RAMMEPLAN

DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING

- Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.
- Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn som er forankret i menneskerettighetene.

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- Vi har, blant annet, samlinger som arena for dannelse, hvor vi snakker med barna om temaer som; omsorg, samspill med andre og vår rolle som et individ i et samfunn.
- De voksne på Lilleputt og Lyse har en veiledende rolle og møter barna med respekt og anerkjennende kommunikasjon. Voksne er bevisst sin oppgave som rollemodell.
- Vi tilrettelegger miljøet slik at barnets naturlige utvikling blir understøttet i størst mulig grad

BARNS MEDVIRKNING

- Barna skal ha rett til medvirkning tilpasset barnas alder og forutsetninger.
- Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet.
- Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- Det fysiske miljøet i barnehagen er lagt til rette for barn. Materiell og hjelpemidler er tilpasset barnas høyde slik at barna selv kan ha ansvar og oversikt i sin hverdag og de kan selv velge aktiviteter.
- Materiellet på avdelingene skiftes ut etter barnas interesser og vi jobber kontinuerlig med at dette er tilpasset barnas sensitive perioder.
- Mennesker uttrykker seg både verbalt og nonverbalt, vi er opptatt av å tolke og forstå hele barnets språklige uttrykk og å gi rom for ulike uttrykksmåter.
- Vi bruker observasjon som metode for bedre å se barnas behov, hvordan de opplever miljøet og hvordan de trives i gruppen.
- Vi legger vekt på at de voksne skal ha god relasjonskompetanse for å kunne se og møte hvert enkelt barn, og lytte til deres følelser, tanker og meninger.

SAMARBEID MED BARNAS HJEM

- Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.
- For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- Alle foreldre inviteres til foreldresamtale to ganger hvert år og vi legger også til rette for flere samtaler om det er behov for dette.
- Vi jobber med å ivareta foreldreperspektivet og vi har fokus på å lytte og å gi informasjon i det daglige møtet med foreldrene.
- Vi inviterer foreldrene til flere arrangementer i løpet av året hvor målet er å skape felleskap i barnehagen og gi barna muligheten til å dele litt av sin barnehagehverdag med foreldrene.
- Foreldrene inviteres til å observere på avdelingen til eget barn for å få innblikk i barnehagehverdagen.
- Vi har et samarbeidsutvalg og har minimum 2 samarbeidsutvalgsmøter i året.

FYSISK MILJØ SOM FREMMER ALLE BARNAS UTVIKLING

- Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter.

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- Vi har et fysisk miljø som er tilpasset barna med alt materiell i barnehøyde, samt at materialet er progressivt og tilpasset barnas modenhetsnivå. Dette skal hjelpe barna å finne ut selv hva det har behov for.
- De voksne sørger for at det fysiske miljøet til enhver tid er attraktivt, komplett, oversiktlig og tilgjengelig for barna.
- På avdelingene har barna tilgang til materiell som gjør at barna kan ta aktiv del i hverdagslige gjøremål, som for eksempel å vanne blomster, vaske gulv og tørke opp etter seg selv.
- Uteområdet består i et variert terreng som inviterer til forskjellig type lek og aktivitet. Barna er ute hver dag.

INKLUDERENDE FELLESKAP MED Plass TIL DET ENKELTE BARN

- Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi.
- Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.
- Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- Vi jobber aktivt med å formidle og skape forståelse rundt at selv om mennesker er ulike, for eksempel har ulik bakgrunn og funksjonsnivå, så er alle en like verdifull del av fellesskapet.
- Vi tilbyr kjønnsnøytralt materiell som er med på å formidle et likeverdig syn på gutter og jenter
- I samlingsstunden øver vi på å sette ord på egne følelser og tanker, alle får mulighet til å uttrykke seg og si sine egne meninger i en gruppe
- Vi møter barnet på en anerkjennende måte og viser tillit og respekt for hvert enkelt barn
- Vi sørger for at alle medarbeidere får en dyp forståelse av barnets naturlige utvikling for å forstå barnets adferd og barndommens egenverdi enda bedre. Barnet er ledet av en indre drivkraft som styrer det mot en aktivitet som er riktig og nødvendig for sin egen vekst og utvikling. I tillegg har barnet et absorberende sinn, dvs at han absorberer alt av kunnskap og følelser og følger sensitive perioder (perioder i barnets utvikling når barnet er spesielt mottagelige for bestemte stimuli).

SOSIAL KOMPETANSE

- Barnehagen skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap.
- Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

, Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- De voksne skal være gode rollemodeller, være tilgjengelige og veilede barna i konfliktsituasjoner, gi barna gode teknikker for å komme inn i lek.
- Vi hjelper barna å sette ord på det de føler og gjør dem oppmerksomme på andres følelser. Vi bruker følelseskort for å identifisere og snakke om følelser. Med de eldste barna har vi samlinger hvor vi snakker om hva som gjør deg glad, sint, lei deg, frustrert osv.
- På stor avdeling inviterer vi barna til å sette seg ved fredsbordet for å få veiledning og trening i å løse konflikter
- Vi lærer barna å inkludere hverandre og vise at alle har en plass i gruppen. Vi snakker om de barna som ikke er i barnehagen når vi har samlingsstund. Vi styrker gruppetilhørigheten ved å synge navnesang / ha opprop i samlingsstunden.
- Vi legger stor vekt på å lære barna å bli selvstendige, vente på tur, respektere hverandres arbeid, og hjelpe hverandre.

SAMARBEID OG SAMMENHENG MELLOM BARNEHAGE OG SKOLE

- Barnehagen skal i samarbeid med skolen, legge til rette for barns overgang fra barnehage til skole og eventuelt aktivitetsskole.

Alle kommunale barnehager og skoler skal følge *Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole*. Et informasjonsskjema om barnet sendes skolen før skolestart gitt foreldrenes samtykke.

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- Vi følger Oslostandard for overgang barnehage-skole.
- Vi har et tett samarbeid med montessoriskoler for å sikre en myk overgang for alle barna som fortsetter i Montessori skoler
- Vi organiserer spesifikke turer for førskolebarna for å styrke tilhørigheten i førskolegruppen, samt å gi barna utfordringer og erfaringer som vil styrke deres forutsetninger for skolestart.
- Vi tilbyr førskolebarns foreldre et informasjonsmøte om skolestart og overgangen barnehage-skole.
- Vårt fokus er å tilrettelegge rundt barna etter alder og modenhet for å oppfordre til selvstendighet og hjelpe barna til å bli gode selv hjelpere gjennom alle årene i barnehagen.

PLANLEGGING, DOKUMENTASJON OG VURDERING

- Barnehagens pedagogisk virksomhet skal planlegges, dokumenteres og vurderes.
- Barnehagen skal tilrettelegges for medvirkning fra barn, foreldre, ansatte og eier.
- Barnegruppens og det enkelte barns trivsel og utvikling skal observeres og vurderes fortløpende.

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- Alle medarbeidere er involverte i utarbeidelse av årsplanen.
- Vi har regelmessige personalmøter, avdelingsmøter, avdelingsledermøter, styrerforum, fagdager og planleggingsdager hvor vi arbeider med planlegging og evaluering.
- Styrer har et tett samarbeid og regelmessige møter/samtaler med SU.
- Vi sender ut månedsplan og utfyllende foreldrebrev.
- Barna er med på å forme sin egen hverdag, ved å velge aktivitetene de selv vil gjøre i et nøye forberedt miljø. Observasjon brukes systematisk som et pedagogiskverktøy

PROGRESJONSPLAN FOR DE SYV FAGOMRÅDENE

Progresjonsplanen beskriver hvordan barnehagen arbeider med de syv fagområdene som er beskrevet i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Fagområdene vil sjelden opptre isolert. Flere områder vil ofte være representert samtidig i temaopplegg og i forbindelse med hverdagsaktiviteter.

- Barna skal utfolde skaperglede, undring og utforskertrang.
- Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter.
- Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

FAGOMRÅDENE	1-2 år	3-4 år	Skolestartere
KOMMUNIKASJON SPRÅK TEKST	<ul style="list-style-type: none"> • Personalet jobber aktivt med å bruke et presist og rikt språk og benevner det vi opplever og ser. • Vi bruker barnas fotoalbum som utgangspunkt for samtaler. • Vi bruker hver eneste hverdagslige situasjon som språk utviklings arena. Vi setter oss ned på barnas nivå, lytter, har øyekontakt og viser interesse for deres uttryksmåte. • Vi leser bøker og synger sanger. • Vi tilbyr ulike typer materiell som stimulerer til pinsettgrep (dette forbereder håndens finmotorikk til skriving). • Vi har samlingsstund hver dag og en rytmikkpedagog som kommer 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi bruker 3-stegsleksjoner for innlæring av nye begreper. Begrepene introduseres blant annet ved hjelp av klassifiserte kort. • For å forberede barna til skriving, jobber vi blant annet med: <ul style="list-style-type: none"> - lydanalyse leker - sandpapirbokstaver - det bevegelige alfabet • Vi tilbyr ulike typer materiell som stimulerer til pinsettgrep. • Personalet jobber aktivt med å bruke et presist og rikt språk og benevne det vi opplever og ser. Vi bruker bøker, sanger, rim og regler. Vi leker med ord i mange anledninger. • Vi har en lesebok med variert utvalg av bøker som byttes ut regelmessig. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi oppfordrer til kreativ skriving med løse bokstaver. • Når barnet begynner å lese det han eller hun skriver, introduserer vi et materiell som hjelper barnet å knekke lesekode. • Vi har en rekke materiell som inviterer barna til å lese. Alt fra små korte fonetiske ord til lett å lese bøker. • Barna begynner å skrive med blyant (etter å ha øvd skriving i sand og på tavle) • I har en rytmikkpedagog som kommer en dag i uken

FAGOMRÅDENE	1-2 år	3-4 år	Skolestartere
	<p>en dag i uken. Da bruker vi instrumenter, rim, regler og sang.</p>	<ul style="list-style-type: none"> I har en rytmikkpedagog som kommer en dag i uken 	
KROPP BEVEGELSE HELSE	<ul style="list-style-type: none"> Det fysiske miljøet er tilrettelagt for barnas frie og varierte bevegelser. Alt er på barnas høyde og tilgjengelig for barna (bord, stoler, hyller med materiell) for å oppfordre til den frie bevegelse. Vi tilrettelegger for at barna skal kunne klare mest mulig selv. De hverdagslige øvelsene gir barna tilgang til meningsfulle aktiviteter som utfordrer motoriske ferdigheter og hjelper barna å ta vare på seg selv (snacks forberedelser, vaske hendene, vaske ansiktet, tørke bord, koste gulv, gå på toalett, kle av og på seg..) Vi inviterer barna til å bruke materiell som fremmer øye-hånd koordinasjon og fin motoriske bevegelser. Vi leker ute i utfordrende miljø hver dag og går tur i nærmiljø regelmessig. 	<ul style="list-style-type: none"> Vi jobber systematisk, ved hjelp av «det forberedte miljø» og pedagogiske aktiviteter (som Stille leken og Gå på linjen) for å hjelpe barna til og utvikle motorikken sin fra ukontrollerte bevegelser til kontrollerte bevegelser. Vi jobber systematisk med selvstendighetstrening i alle hverdagssituasjoner som blant annet påkledning og måltid. Barna deltar i matlagingsaktiviteter. Vi har fokus på hva som er godt og sunt for kroppen vår. Vi går turer både i nærmiljøet og lengre turer. Barna leker ute hver dag i et variert og ulendt terreng. Vi har en rekke materiell som fremmer fin motoriske øvelser Vi har en rytmikkpedagog som kommer en gang i uken. Barna får erfaringer med å bevege seg til rytmer og musikk. 	<ul style="list-style-type: none"> Vi tilbyr skiskole Vi tilbyr barna materiell som stimulerer til avanserte finmotoriske aktiviteter. Vi tilbyr turer til varierte turmål. Barna leker ute hver dag. Vi har en rytmikkpedagog som kommer en gang i uken. Barna får erfaringer med å bevege seg til rytmer og musikk.

FAGOMRÅDENE	1-2 år	3-4 år	Skolestartere
KUNST KULTUR KREATIVITET	<ul style="list-style-type: none"> • Vi tilbyr musikk en dag i uken med en rytmikkpedagog. • I tillegg til materiell vi har på hyllene, bruker vi samlingsstund til å formidle den norske kulturarven ved hjelp av sang, bøker, rim og regler. • Det fysiske miljøet er nøye planlagt ut fra estetiske prinsipper, dette skal bidra til å gi barna en begynnende forståelse av estetikkens rolle i verden. • Vi legger til rette for formingsaktiviteter med forskjellige materialer og knytter også formingsaktiviteter opp mot høytider. • Barnehagen får besøk av ulike teatergrupper i løpet av året 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi har farger, maling, plastelina og andre formingsaktiviteter tilgjengelige for barna slik at de kan utfolde seg kreativt når de selv ønsker. • Vi har mange praktiske aktiviteter hvor barna lærer seg å bli selvstendige, ta vare på seg selv, andre og miljø. • Vi tilrettelegger et miljø som gir barna muligheter til å fordype seg i forskjellige områder (alt fra kunst, musikk, tallforståelse, skriving, bygging osv). Denne fordypningen fører til mestring, som igjen åpner opp for de kreative tankene • Vi følger opp de tradisjonelle norske høytider. • Barnehagen får besøk av ulike teatergrupper i løpet av året 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi formidler kultur gjennom samtaler, materiell og bøker. • Barna lærer ulike teknikker for å være kreative ved og utforske variert formingsmateriell som maling, blyanter, stoff og leire. • Vi markerer FN dagen • Vi drar på museumsbesøk • Barnehagen får besøk av ulike teatergrupper i løpet av året • Vi har en rekke materiell som gir barna muligheten for å bli kjent med den norske kulturen, men også kulturer i andre land eller verdensdeler. Vi snakker om likheter og forskjeller. Dette er en viktig del av arbeidet vi gjør knyttet til fredstankene.
NATUR MILJØ TEKNIKK	<ul style="list-style-type: none"> • Vi legger til rette for at barna skal få bruke alle sansene til og utforske naturen og ulike værtyper når vi er ute. • Barna får erfaring med søppelsortering etter måltidet. • Vi har mange typer materiell som gir barna erfaring med teknikk i hverdagen. De deltar på «praktisk 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi går turer i nærmiljøet og observerer endringer i naturen som ulike typer vær og forandringer i årstider. • Vi har et innemiljø med planter som vi jobber med å stelle gjennom hele året. • Vi har ulike typer materiell som bidrar til erfaring med teknikk, som eksempelvis magneter, eksperimenter med ulike ting som flyter og synker i vann. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi går turer i nærmiljøet og observerer endringer i naturen som ulike typer vær og forandringer i årstider. • Vi jobber med å gi barna forståelse for kretsløpet gjennom for eksempel å observere et tre gjennom året. • Vi har ulike typer materiell som for eksempel «den romerske buen» og eksperimenter med lys, luft og vann som skal bidra til å fremme barnas forståelse

FAGOMRÅDENE	1-2 år	3-4 år	Skolestartere
	<p>liv» øvelser og vi har tilgjengelig konstruksjonsmateriell som «det rosa tårnet».</p> <ul style="list-style-type: none"> Barna får være med på å ta vare på sine omgivelser, som for eksempel å tørke støv, vanne blomster og vaske gulv 		for teknikk.
ETIKK RELIGION FILOSOFI	<ul style="list-style-type: none"> Vi introduserer flere øvelser innenfor «harmoni og høflighet». Som for eksempel å vente på tur, respektere det andre barn jobber med (ikke forstyrre), invitere andre til å være med, hjelpe hverandre Vi jobber med de grunnleggende øvelser innenfor «harmoni og høflighet». Med dette støtter vi barnets utvikling av forståelsen for etiske retningslinjer og hva som er rett og galt. Vi fokuserer på å være gode med hverandre som en del av arbeid med nestekjærlighet. Vi tilbyr barna en lydhør og ikke dømmende tilstedeværelse. De voksne er gode rollemodeller for barna. Vi undrer oss over det vi ser og opplever sammen med barna. De voksne hjelper barna til å sette ord på følelsene sine. 	<ul style="list-style-type: none"> Vi introduserer flere øvelser innenfor «harmoni og høflighet». Som for eksempel å vente på tur, respektere det andre barn jobber med (ikke forstyrre), invitere andre til å være med, hjelpe hverandre Vi fokuserer på verdier i samspillet med andre, vi jobber med hvordan møte hverandre, hvordan ta vare på hverandre. Dette gir grunnlag for utvikling av moralske verdier og evner til å ta de rette avgjørelsene. Vi hjelper barna å bruke ord og uttrykk for å snakke om følelsene sine og for å løse konflikter på en fredelig måte. 	<ul style="list-style-type: none"> Vi jobber med temaer innenfor «harmoni og høflighet» og legger vekt på begrunnelsene bak hvorfor vi skal opptre høflig mot andre. Vi blir kjent med ulike religioner og kulturer som finnes. Vi studerer kretsløpet, fødsel, liv og død. Vi gir barna vokabular og tid til å kunne snakke og tenke rundt etiske og filosofiske spørsmål. Vi har et fredsbord hvor barna blir invitert til å sette seg ned og få veiledning i hvordan løse konflikter.

FAGOMRÅDENE	1-2 år	3-4 år	Skolestartere
NÆRMILJØ SAMFUNN	<ul style="list-style-type: none"> • Vi jobber med øvelser innenfor harmoni og høflighet hvor fokus er respekt for seg selv, for andre og for miljøet. • Vi går på turer i nærmiljøet • Vi fokuserer på at barna skal være aktive deltakere i eget liv og tilrettelegger derfor for at barna skal være med aktivt i alle hverdagssituasjonene. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi jobber med Maria Montessoris tanker om fredsanning. Hvert enkelt barn skal kunne utvikle sine emosjonelle og intellektuelle krefter, leve i fredelige relasjoner med andre, og forstå sin oppgave på jorden. • Vi går på turer i nærmiljøet. • Vi tilbyr læringsmateriell som utdanner innenfor områdene geografi og kulturkunnskap. • Vi har bøker og permer om ulike samfunn tilgjengelig på avdelingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi har turer til ulike steder som formidler kultur. • De eldre barna oppfordres til å hjelpe de som er yngre. • Vi jobber med at barna selv skal være kulturbærere ved å hjelpe dem å være selvstendige og ved å jobbe med harmoni og høflighet øvelser.
ANTALL FORM ROM	<ul style="list-style-type: none"> • Vi har tilgjengelig materiell som legger til rette for og utforske og eksperimentere med størrelser, vekt og volum. • Barna får kontakt med former, antall, dimensjoner, presisjon og jakten på å se sammenhenger ved å dekke bord, være med på sanger, rim og regler. 	<ul style="list-style-type: none"> • Barna får utforske mengder, tall, størrelser og desimalsystemet ved hjelp av materiell. Vi jobber med konkrete, for å bygge opp forståelsen for abstrakte begrep. • Vi gjør barna oppmerksomme på at alt som finnes i miljøet rundt dem er geometriske former. Vi presenterer navnene på de ulike formene som finnes, både i 2D og 3D. • Vi jobber med mengder og tallforståelse for tallene 1-10 og fra 10 til uendeligheten. Vi introduserer også barna for desimalsystemet, store talls formasjon og plasssystemet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Når barnet har fått en god forståelse for mengder, tall og desimalsystemet, introduserer vi de 4 regneartene. Dette foregår alltid på en leken og konkret måte. • Videre jobber barnet med memorisering, og forståelse av detaljene i regning • Alt dette arbeid foregår alltid utfra barnets interesse og motivasjon.

Faglig ansvarlig for årsplanen ved styrer: Pernille Kraugerud

Årsplanen ble fastsatt i barnehagens samarbeidsutvalg den 11.01.2017

OM ÅRSPLANMALEN

Oslo kommunes mal for årsplan med progresjonsplan skal brukes av alle kommunale barnehager i Oslo.

Det anbefales også at ikke-kommunale barnehager bruker malen. Årsplan med progresjonsplan skal utarbeides på grunnlag av barnehageloven, kommunale styringsdokumenter, brukerundersøkelsen og evalueringen av forrige årsplan.

Styringsdokumenter:

Lov om barnehage

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

Oslo kommunes budsjett

Bydelens budsjett

Oslostandarden for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole

Barnehagens vedtekter

Veilederen *ABC og 1,2,3*

Årsplanmalen er utarbeidet av som en del av Oslo kommunes prosjekt Oslobarnehagen, som skal øke kvaliteten i barnehagene og spesielt styrke barnehagen som læringsarena.

www.barnehager.oslo.kommune.no | postmottak@byr.oslo.kommune.no | tlf: 0218